

قاعده الزام + اعانه بر اثم

قاعده الزام

مفاد

هر گاه فرد در تراحم حقوق با یک مخالف (اهل سنت) قرار گرفت و از نظر فقه شیعه حق با طرف مقابل بود و اما نظر فقه فرد مخالف حق با شخص شیعه باشد، در این حالت فرد شیعی میتواند مخالف را به مذهبش (مذهب شخص مخالف) الزام کند

اجماع: به نقل از مرحوم بجنوردی

ادله

روایات

صحیحہ محمد بن مسلم عن الباقر علیه السلام قال سألته عن الأحكام قال يجوز علی أهل کلّ ذوی دین ما یستحلّون / الوسائل ج ۱۷ ص ۴۸۴ باب ۴ من أبواب میراث الاخوانه و الأجداد ح ۴

روایة عبد الله بن محرز عن أبي عبد الله ع فی میراث الرجل الذی مات و هو من المخالفین و كان بعض وراثه عارفا و كان له حظ علی مذهبهم خلافا لمذهبنا قال: «خذوا منهم كما یأخذون منکم فی سنتهم و قضایاهم» / الوسائل ج ۱۷ ص ۴۸۴ باب ۴ من أبواب میراث الاخوانه و الأجداد ح ۱

مسائل

کاربرد و شمولیت قاعده

مرحوم فاضل: مختص به زمانی است که مخالف از اهل سنت باشد صاحب جواهر و خوئی: قاعده در کفار هم جاری میشود

تطبيق

محقق خوئی: يعتبر الاشهاد فی صحة النکاح عند العامة و لا يعتبر عند الامامية و علیه فلو عقد رجل من العامة علی امرأة بدون إشهاد بطل عقده، و عندئذ یجوز للشیعی أن یتزوجها بقاعدة الالزام

قاعده حرمت اعانه بر اثم

ادله

اجماع

آیه قرآن

مائدة، 2: تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَىٰ وَ لَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَ الْعَدْوَانِ

روایات

پیامبر (ص): من اعان علی قتل مسلم و لو بشطر کلمه، جاء یوم القیامه مکتوبا بین عینیه: آیس من رحمۃ الله؛ کسی که همکاری و کمک کند برای قتل مسلمانی و لو دخالتش در حد یک کلمه باشد، روز قیامت در حالی محشور می شود که بین دو چشمش نوشته شده است: «نامید از رحمت خدا» / حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۹، ابواب القصاص فی النفس، حدیث ۴

هر کس قدمی برای کسی که می داند ظالم است بر دارد، قطعا از اسلام خارج شده است. هنگامی که روز قیامت فرا می رسد منادی ندا می دهد: ظالمین کجایند؟ کمک کنندگان به ظالمین کجایند؟ آنهایی که شبیه ظالمین هستند کجایند؟ حتی کسانی که قلمی برای ظالمین تراشیده و دواتی برای آنها مهیا کرده اند جزء آنها هستند. آنها در تابوتی از آهن گذاشته شده، سپس در جهنم انداخته می شوند / مجلسی، بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۶۲

مصادیق اعانه بر اثم را عرف تشخیص میدهد، مثال به این صورت که

مسائل

- فروش انگور که شرطش تهیه شراب باشد: شامل قاعده میشود قطعا
- فروش انگور به قصد تهیه شراب: شامل قاعده میشود قطعا
- در فروش انگور قصدی ندارد: اختلاف نظر وجود دارد

محقق ثانی، سبزواری، شیخ اعظم و خوئی: تنها وقتی اعانه بر اثم صادق است که شخص معین (کمک کننده) قصد وقوع حرام از سوی معان (کمک شونده) را داشته باشد

حضرت امام، صاحب عروه و آقازینیا: همینکه علم داشته باشد کافی است

تفاوت بین مقدمه قریبه [همچون چاقو دادن به شخصی حین دعوا] و مقدمه بعیده [ساخت چاقو برای آدم کشتن] وجود دارد، بخلاف مرحوم خوئی که صدق عرفی را کافی میدانند و فرقی بین مقدمه قریبه و بعیده قائل نیستند

در صورتی که فرد معین مقدمه حرام را انجام میدهد اما شخص معان حرام را مرتکب نمیشود، در این حالت

مرحوم نراقی: اعانه صدق نمیکند

شیخ اعظم و حضرت امام: اعانه صدق میکند